

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Regionální sociální a ekonomické disparity Belgie
Regional Social and Economic Disparities of Belgium

Student: Radovan Moskva
Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Ivan Šotkovský, Ph.D.

Ostrava 2014

Zadání bakalářské práce

Student: **Radovan Moskva**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210R004 Eurospráva
Specializace: 00 Eurospráva
Téma: **Regionální sociální a ekonomické disparity Belgie**
Regional Social and Economic Disparities of Belgium

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teorie a metodika regionálních disparit
3. Všeobecná charakteristika Belgie
4. Analýza ekonomických a sociálních disparit regionu
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KUTSCHERAUER, Alois et al. *Regionální disparity: disparity v regionálním rozvoji země, jejich pojetí, identifikace a hodnocení*. Ostrava: VŠB - TU Ostrava, 2010. 250 s. ISBN 978-80-248-2335-5.

MALINOVSKÝ, Jan a Jan SUCHÁČEK. *Velký anglicko-český slovník vysvětlující pojmy regionálního rozvoje a regionální politiky Evropské unie*. Ostrava: VŠB – TU Ostrava, 2006. 956 s. ISBN 80-248-1117-0.

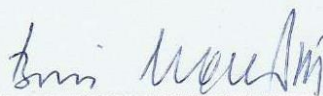
ŠOTKOVSKÝ, Ivan. *Socioekonomická geografie: prostředí lidské činnosti*. Ostrava: VŠB – TU Ostrava, 2012. 206 s. ISBN 978-80-248-2624-0.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Ivan Šotkovský, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 09.05.2014

Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Čestné prohlášení:

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně příloh vypracoval samostatně a veškeré zdroje informací jsem uvedl v seznamu použité literatury.

V Ostravě dne 9. května 2014

Moškeva Radovan

Podpis studenta

Poděkování

Děkuji RNDr. Ivanu Šotkovskému, Ph.D. za vedení, spolupráci, odborné rady a připomínky, které mi byly nápomocny při zpracovávání této bakalářské práce. Poděkování patří i mé rodině, která mi poskytuje kvalitní a přátelské zázemí po celou dobu studia.

Obsah

1.	Úvod	4
2.	Teorie a metodika regionálních disparit	5
2.1	Definice regionální disparity	5
2.2	Vznik regionálních disparit	7
2.3	Eurostat	14
2.4	Územní statistické jednotky	15
3.	Všeobecná charakteristika Belgie	17
3.1.	Historie	18
3.2.	Charakteristika Belgie	19
3.3	Administrativní členění	21
3.4.	Vlámský region	22
3.5.	Valonský region	25
3.6	Bruselský region	27
3.7	Konflikt Valonů a Vlámů	27
4.	Analýza ekonomických a sociálních disparit regionu	32
4.1	Ekonomické disparity NUTS II	32
4.2	Sociální disparity NUTS II	37
5.	Závěr	39
	Literatura	41
	Internetové zdroje	42
	Seznam tabulek	44
	Seznam grafů	44
	Seznam zkratk	45
	Seznam příloh	47

1. Úvod

Belgické království leží v západní Evropě a hraničí na severu s Nizozemskem, na východě s Německem a Lucemburskem, na jihu s Francií, severozápadní hranici pak tvoří pobřeží Severního moře.

Belgie z hlediska národnostního a ekonomického členění je značně originální, prolíná se v něm kompetence federace, regionů a společenství. Regiony i společenství mají své vlastní legislativní orgány a vlastní vlády. Vlámský region i Vlámské společenství mají jak parlament, tak vládu společnou. Valonský region má vlastní parlament i vládu, stejně tak i Francouzské společenství. Vlastní parlament a vládu má i germanofonní společenství a region Brusel. V Belgii tak zároveň působí 6 vlád a 6 parlamentů. V současné době dochází k dalšímu zintenzivnění tendencí k posilování autonomie regionů především ve Vlámku a připravované reformy mohou vést až k státnímu uspořádání typu konfederace.

Struktura bakalářské práce je dána následovně. V první kapitole je popsán vznik regionálních disparit, především vysvětlení pojmu region, disparita, regionální disparita a členění regionálních disparit. Následně se analyzuje členění územních jednotek.

V druhé kapitole práce jsou sepsány charakteristiky samotné Belgie a charakteristiky jednotlivých územních statistických jednotek.

Třetí kapitola se zaměřuje na postavení jednotlivých územních statistických jednotek v Belgii, jejich diferenciaci za vybrané ukazatele.

Poslední kapitola shrnuje poznatky regionálních disparit Belgie a vymezí rozvíjející se a naopak stagnující regiony.

Cílem bakalářské práce je zaměřit se na analýzu a poznání vývoje regionálních disparit územních jednotek NUTS II v Belgii.

2. Teorie a metodika regionálních disparit

2.1 Definice regionální disparity

Termín region je nejčastěji spojován v geografickém kontextu. Region je součást geografické sféry s komplexem přírodních a socioekonomických prvků a procesů. Prvky a procesy mají specifické uspořádání, rozmístění a míru integrace. Vzniká vlastní prostorová struktura s vnitřní zákonitou podobností. Tím se region odlišuje od ostatních prostorových jednotek.(Šotkovský,2012)

Pojem disparita je fenomén poslední dekády. Akademický slovník cizích slov (2007, s. 180) definuje disparitu, jako „*nerovnost, rozdílnost, nepoměr různých jevů.*“ Na základě vymezení regionu a disparity lze definovat regionální disparity. Regionální disparita je rozdílnost nebo nerovnost s jednoznačným územním umístěním a vyskytující se alespoň ve dvou entitách této územní struktury. Odborná literatura vymezuje regionální disparitu různě. Představme se několik definic:

Definice podle OECD¹ (2002):

„Regionální, prostorové disparity vyjadřují míru odlišnosti projevu intenzity zkoumaného ekonomického jevu pozorovaného v rámci regionů dané země.“

Regionální disparity dle ILO²:

„Regionální disparity – rozdíly mezi ekonomickým výkonem a blahobytem mezi zeměmi nebo regiony.“

¹ **OECD** Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj - Organisation for Economic Co-operation and Development. Je mezivládní organizace tvořena 34 ekonomicky nejrozvinutějších států na světě, které přijaly principy demokracie a tržní ekonomiky. OECD vznikla v roce 1961.

² **ILO** Mezinárodní organizace práce - International Labour Organization. je specializovaná organizace OSN usilující o prosazování sociální spravedlnosti a mezinárodně uznávaných pracovních práv. Byla založena 11. dubna 1919 ve Versailles jako stálé zřízení Společenství národů s cílem podpory světového míru na základě sociální spravedlnosti. Od 14. prosince 1946 je specializovanou organizací OSN se sídlem v Ženevě. ILO má 183 členů.

V publikaci Hančlové a Tvrdého je použita následující definice regionální disparity (Hančlová a Tvrdý, 2004):

„Regionální disparity jsou vzdálenosti mezi regiony v abstraktním metrickém prostoru. Tento prostor může popisovat buď jeden vybraný deskriptor regionu, nebo množina těchto deskriptorů, a to jak staticky, tak i dynamicky.“

Regionální disparity dle Vorauer (1997):

„Regionální disparitami se rozumí odchylky od nějakého myšleného referenčního rozdělení znaků pokládanych za relevantní, v souvislosti s různými prostorovými úrovněmi měřítka (ohraničení regionů).

„Regionální disparita je nevyrovnanost prostorových struktur v nějakém regionu, respektive v různých regionech.

„Regionální disparity se projevují v různých podmínkách. Protiklad město – venkov může být také chápán jako forma prostorové disparity.“ (Kutscherauer, 2010, s. 4).

Dle publikace Kutscheraurer(2010, s. 6) je disparita:

„Rozdílnost, resp. nerovnost znaků, jevů či procesů, jejichž identifikace a srovnávání má nějaký racionální smysl (poznávací, psychologický, sociální, ekonomický, politický apod.)“

„Regionální disparita je rozdílnost nebo nerovnost znaků, jevů či procesů majících jednoznačné územní umístění (lze je alokovat ve vymezené územní struktuře) a vyskytujících se alespoň ve dvou entitách této území struktury.“

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR vymezuje regionální disparity jako neodůvodněné regionální rozdíly v úrovni ekonomického, sociálního a ekologického rozvoje regionů. Disparitami, které je třeba řešit, jsou rozdíly vyvolané subjektivní lidskou činností, nikoliv rozdíly vzniklé z objektivních příčin, například na základě přírodních podmínek.

Podle publikace Malinovský, Sucháček je použita tato definice (Malinovský, Sucháček, 2006, s. 195):

„Významný rozdíl v hodnotě indikátorů, charakterizujících stupeň rozvoje regionů. V tradiční regionalistice se disparita chápala jako nedostatek regionální politiky. Moderní regionalistika vnímá disparity jako jevy přirozené a odpovídající daným přírodním a socioekonomickým podmínkám.“

2.2 Vznik regionálních disparit

Regionální disparity vznikají samovolně nebo vlivem činností člověka. Geografické podmínky a přírodní jevy (např. povodně nebo vichřice) způsobují samovolný vznik disparit. Disparity vznikající činností člověka souvisí s politickými a ekonomickými vlivy. Vznik a důsledek disparit na region ovlivňuje skupina faktorů. K fundamentálním činitelům řadíme mobilitu pracovní síly, mobilitu kapitálu, ekonomické a geografické faktory.

Vývoj disparit je úzce spojen s časovou a prostorovou dimenzí. Zmíněné dimenze významně pomáhají k identifikaci, sledování a vyhodnocení nesrovnalostí v regionu. Disparity působí od obce až po stát s různou délkou časového intervalu.

Identifikace a hodnocení regionálních disparit souvisí s hlediskem zkoumání, které se člení na dvě části. První část zahrnuje atributy, které se projevují pouze ve dvou dimenzích, jedná se o atributy polaritního charakteru. Podrobněji tabulka 2.1. Druhá skupina zkoumaných atribut se projevují ve více dimenzích a jedná se o atributy s charakterem výčtu možností. Podrobněji tabulka 2.2.

Tabulka 2.1 Atributy regionálních disparit polaritního charakteru

<i>Atribut</i>	<i>Polarity</i>	
Podstata RD	hmotná	nehmotná (mentální)
Míra konkrétnosti RD	specifičnost	obecnost
Míra komplexnosti RD	parciálnost	integrálnost
Tendence změny RD	divergence	konvergence
Ovlivnitelnost RD	neovlivnitelné	ovlivnitelné
Způsob vzniku RD	spontánní	činností člověka

Zdroj: Kutscherauer, A. Regionální disparity, 2010

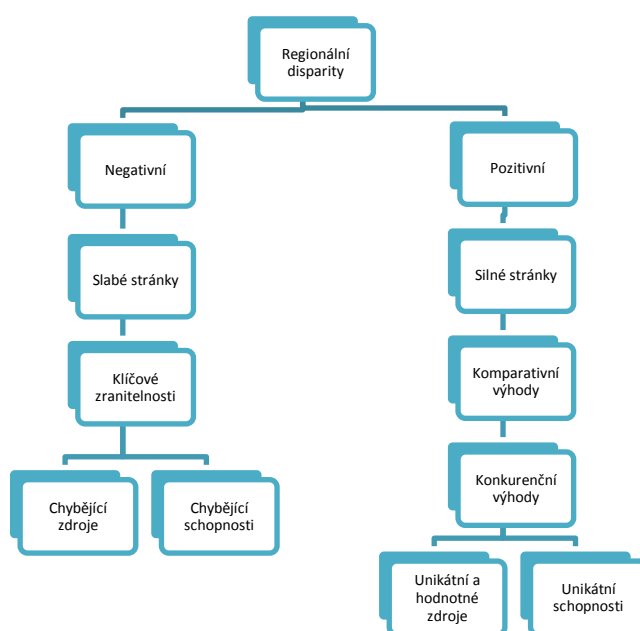
Tabulka 2.2 Atributy regionálních disparit charakteru výčtu možností

<i>Atribut</i>		<i>Výčet možností</i>
Sféra výskytu RD		sociální, ekonomická, územní
Teritorialita (geografická úroveň) RD		EU, ČR, kraj, okres, správní území ORP, obec
Měřitelnost	indikátor RD	primární, sekundární
	metoda měření RD	absolutní hodnota, relativní hodnota, srovnávací hodnota, využití standardů
	objektivnost měření RD	objektivní (kvantitativní), subjektivní (kvalitativní), výběrové měření
Čas	časový horizont RD	krátkodobý, střednědobý, dlouhodobý
	časová dynamika RD	okamžitý stav, změny v čase

Zdroj: Kutscherauer, A. Regionální disparity, 2010

Regionální disparity lze rozdělit na pozitivní a negativní disparity. Pozitivní regionální disparity představují komparativní výhodu a tvoří silnou stránku regionu. Negativní regionální disparity jsou interpretovány, jako slabé stránky v podobě chybějících zdrojů a schopnostech zdroje využívat. Obrázek 2.1 zachycuje podrobnější členění. Předmětem regionální a kohezní politiky Evropské unie jsou právě negativní regionální disparity. Zmíněné politiky fungují na solidárním principu pomoci, od více rozvinutých regionů k méně rozvinutým regionům. (Kutscherauer, 2013)

Obr. 2.1 Negativní a pozitivní regionální disparity

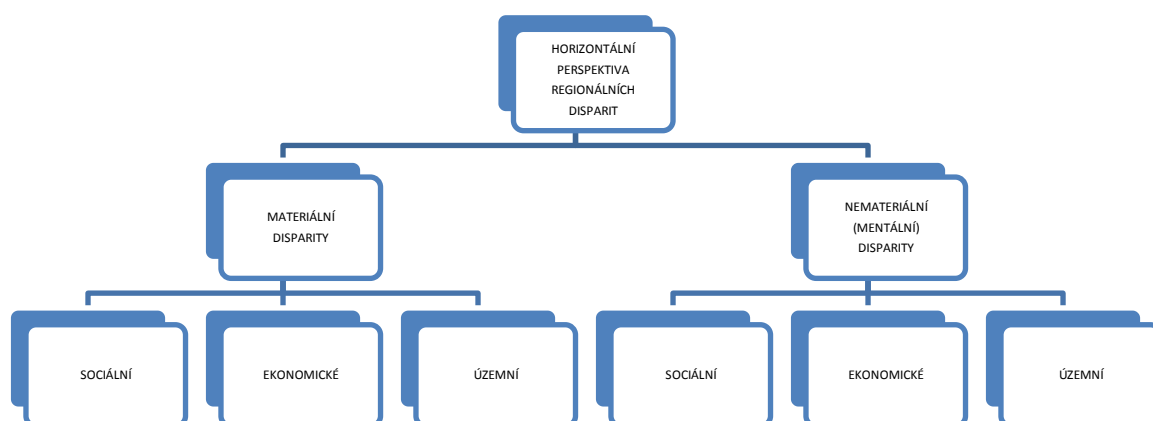
Zdroj: Kutscherauer, A. Regionální disparity, 2010, vlastní zpracování

Pro kategorizace regionálních disparit lze použít dvě perspektivy.

Vertikální perspektiva vychází ze znalosti, že disparity se mění podle geografického měřítka. V kontextu komparace různých geografických oblastí, například svět nebo Evropa a různých geografických měřítek reprezentující zemi, region či obec, dochází diferencovanému pohledu na rozsah vymezené disparity. Disparity se zvyšují se snižováním geografické sféry.

Horizontální perspektiva souvisí s věcnou sférou jejich výskytu. Zahrnuje materiální a nemateriální disparity, členění těchto disparit může být shodné. Klasifikace vychází z jediného atributu. (Kutscherauer, 2013) Tato perspektiva je zobrazena na obrázku 2.2.

Obr. 2.2 Členění horizontální perspektivy

Zdroj: Kutscherauer, A. Regionální disparity, 2010, vlastní zpracování

Materiální disparity se existují v reálném světě a jsou spojeny s měřitelnými indikátory. Nemateriální disparity existují pouze v mysli obyvatel a téměř je nelze spojit s měřitelnými indikátory.

Sociální disparity se týkají lidské společnosti v souvislosti sociálního zajištění a sociální rovnosti, kvality života a životní úrovně obyvatel. Disparity v sociální sféře jsou rozděleny do tří skupin: obyvatelstvo, sociální vybavenost, sociální patologie.

Ekonomické disparity ovlivňují potenciál ekonomického vývoje, ale i její strukturu a lidský kapitál. Ekonomika regionu je jeden z klíčových faktorů při klasifikaci ekonomické úrovně daného území, ale také je hlavním atributem pro meziregionální komparaci. Disparity v ekonomické sféře se dají rozdělit do čtyř skupin: ekonomický potenciál, ekonomická struktura, rozvojový potenciál, lidský potenciál.

Územní disparity zahrnují přírodní, geografické, dopravní a technické předpoklady regionu. Územní disparity lze rozčlenit do šesti skupin: struktura regionu, dopravní infrastruktura, dopravní obsluha, technická infrastruktura, životní prostředí, charakter přírody. (Kutscherauer, 2013) Tabulka 2.3 shrnuje základní členění disparit.

Tabulka 2.3 Základní členění disparit na 1. a 2. úrovni klasifikace

1. ÚROVEŇ KLASIFIKACE – SFÉRA VÝSKYTU	2. ÚROVEŇ KLASIFIKACE			
	<i>Wishlade, Youill (1997)</i>	<i>Molle (2007)</i>	<i>Hampl, Blažek, Žižalová (2008)</i>	<i>Kutscherauer a kol. (2009)</i>
SOCIÁLNÍ	Nezaměstnanost Struktura nezaměstnanosti Trendy zaměstnanosti Budoucí zaměstnanost Aktivní obyvatelstvo Kvalifikace Příjem Životní podmínky Demografické trendy	Nezaměstnanost Úroveň vzdělání Migrace a segregace Sociální exkluze Sociální ochrana	Lidský kapitál Sociální kapitál Tradice a kultura	Obyvatelstvo Sociální vybavenost Sociální patologie
EKONOMICKÁ	HDP na obyvatele Daň z příjmu Průmyslová struktura Infrastruktura Ekonomický výhled	Průmyslová struktura Specializace a koncentrace Přímé zahr. investice Pohyb průmyslových odvětví	Kapitál Technologická vyspělost Úroveň technické infrastruktury	Ekonomický potenciál Ekonomická struktura Rozvojový potenciál Lidský potenciál
ÚZEMNÍ	Přístupnost na trhy Klima Hustota obyvatelstva Změna populace	Přístupnost na trhy Přístup ke znalostem a inovacím Problémy hranic	Přírodní podmínky a zdroje Polohové poměry Sociogeografická intenzita	Fyzicko- geografický potenciál Životní a přírodní prostředí Dopravní infrastruktura Technická infrastruktura

Zdroj: Kutscherauer, A. Regionální disparity, 2010

Indikátor hrubý domácí produkt (HDP) je nejzákladnější makroekonomický agregát k stanovení výkonnosti ekonomiky. Pro mezinárodní komparaci vyspělosti ekonomiky se používá metoda HDP na obyvatele ve standartě kupní síly. Tím dochází k eliminaci cenových hladin mezi zeměmi. HDP v rámci Evropské unie stanoví, které země v Evropské unii mají nárok na finanční pomoc s Evropských strukturálních a investičních fondů.³

Hrubý domácí produkt (HDP, GDP) je součtem peněžních hodnot finálních výrobků a služeb, vyprodukovaných během jednoho roku výrobními faktory⁴ umístěnými v dané zemi, bez ohledu na to, kdo tyto faktory vlastní. K měření se používají tři způsoby. Metoda založena na sumarizaci hodnot přidaných zpracováním, důchodovou a výdajovou metodu.

Metoda založena na sumarizaci hodnot přidaných zpracováním zjistíme tak, že od příjmů z prodeje daného produktu odečteme náklady na zakoupení vstupů, následně sečteme hodnoty přidané všemi firmami v ekonomice a dostaneme hodnotu všech finálních produktů = hodnotu hrubého domácího produktu. (JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ, 2009)

Výdajová metoda: $HDP = C + I + G + NX$

- C – spotřeba domácností
- I – hrubé soukromé investice
- G – výdaje vlády na nákup výrobků a služeb
- NX – čistý export, rozdíl mezi exportem a importem
- X – export
- M – import

³**Evropské strukturální a investiční fondy** slouží k financování cílů regionální a strukturální politiky EU, hlavně ke zvyšování hospodářské vyspělosti evropských regionů. Fondy se zaměřují na snižování rozdílů v úrovni rozvoje různých regionů a zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů včetně venkovských oblastí. Evropská unie má k dispozici celkem čtyři strukturální fondy. Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), Evropský sociální fond (ESF), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV), Evropský námořní a rybářský fond (ENRF).

⁴ **Výrobní faktory** jsou zdroje statků, představují práce, půda, kapitál.

Důchodová metoda: $HDP = NI + T_n + a$

- NI – národní důchod
- T_n – nepřímé daně
- a – amortizace⁵

$NI = s + u + z + r + w$

- s – mzdy
- u – úroky
- z – zisky
- r – renty
- w – příjmy ze samo zaměstnání⁶

Míra nezaměstnanosti (u), kterou vypočteme jak podíl počtu nezaměstnaných k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu a vyjádříme v procentech.

$$u = \frac{N}{EA} * 100$$

kde: $u = \frac{N}{Z+N} * 100$

- u – obecná míra nezaměstnanosti
- N – počet lidí bez práce
- Z – počet zaměstnaných lidí
- EA – ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Míra ekonomické aktivity (EA) je další z ukazatelů, který definuje trh práce v dané zemi. Vypočítá se jako poměr počtu ekonomicky aktivních obyvatel k obyvatelstvu v produktivním věku. Vyjádření v procentech. (JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ, 2009)

⁵ **Amortizace** je pravidelný odpis určité sumy z celkové hodnoty prostředků, který vyjadřuje jejich opotřebení.

⁶ **Samozaměstnání** jsou všechny formy příjmů samostatně podnikajících osob – živnostníků apod.

$$ea = \frac{EA}{\text{obyvatelé v produktivním věku}} * 100$$

Přirozený přírůstek

Přirozený přírůstek obyvatelstva je rozdíl mezi počtem živě narozených dětí a celkovým počtem zemřelých osob v daném území za sledované období. Pokud je počet živě narozených dětí menší, než počet zemřelých, nabývá přirozený přírůstek záporné hodnoty. Pokud je počet živě narozených dětí větší, než počet zemřelých, mění se v přirozený přírůstek v kladné hodnoty. Přepočtem přirozeného přírůstku na 1000 obyvatel středního stavu získáme hrubou míru přirozeného přírůstku. (CZSO, 2001)

Disponibilní důchod

Disponibilní důchod je část osobního důchodu, která po zdanění zůstává k dispozici pro domácnosti. Disponibilní důchod se rozděluje na spotřebu a úspory.

Metoda hodnocení regionálních disparit

V bakalářské práci se používá metoda regionální komparace. Metoda hodnotí a porovnává jednotlivé regiony v rámci ekonomických a sociálních indikátorů na základě předchozí analýzy. (Kutscherauer, 2013)

2.3 Eurostat

Eurostat je statistický úřad Evropské unie, který byl založen v roce 1953 a nachází se v Lucembursku. Tvoří organizační složku Evropské komise na úrovni generálního ředitelství. Úkolem Eurostatu je poskytovat statistická data na evropské úrovni a umožnit srovnání regionů (NUTS) a členských států. Role Eurostatu je konsolidovat data a ujistit se, že jsou srovnatelné pomocí harmonizované metodiky. Jednou z dalších činností je zprostředkování přesunu dat v rámci EU, Evropské centrální banky a dalších unijních institucí. Tím lze analyzovat, definovat a realizovat politiky. Eurostat veškerá svoje data získává od statistických úřadů pověřených jednotlivými členskými státy ke shromažďování statistických dat na jejich území. V ČR je autoritou Český statistický úřad.

V čele Eurostatu je generální ředitel a náměstek generálního ředitele. Organizační struktura se dále člení na 7 ředitelů řídících jednotlivé sektory, mezi které patří:

Spolupráce v rámci Evropského statistického systému, mezinárodní spolupráce

Metodika, firemní statistické a IT služby

Národní účty, ceny a klíčové indikátory

Vládní finanční statistika a kvality

Odvětvové a regionální statistiky

Sociální statistika

Globální statistiky podnikání (About Eurostat, 2014)

2.4 Územní statistické jednotky

Základní pilíř pro komparaci statistických dat v rámci Evropské unie je unitární systém Klasifikace územních statistických jednotek. Tento systém vytvořila Evropská komise v roce 1970. NUTS je akronym z francouzského Nomenclature des Unites Territoriales Statistique, nebo anglického Nomenclature of Units for Territorial Statistics. Klasifikace NUTS se využívá pro shromažďování, zpracování a harmonizaci regionálních statistik EU, komparaci sociálních a ekonomických indikátorů a k realizaci a hodnocení regionální politiky členských zemí EU. (Eurostat,2013)

NUTS se dělí na úrovně NUTS I až NUTS III. Nejmenší územní celky jako jsou okresy a obce nesou označení LAU 1 a LAU 2. Územní jednotky, které jsou na hierarchicky vyšší úrovni, tvoří určitý počet hierarchicky nižších územních jednotek.

Třídění NUTS je kombinací alfabetského a číselného kódu. Kromě NUTS 0 a NUTS V (LAU II), se u každé položky používá 1 místo. Tam, kde počet kódovaných položek překročí 10 pozic, používá se čísel 1 až 9 a dále se používají písmena bez háčků a čárek.(BusinessInfo,2009)

NUTS I – územní jednotka velkých oblastí zemí, makroregionů daného státu

NUTS II – jednotka řádově nižší, obvykle odpovídá úrovni středního článku územně správního členění daného státu

NUTS III – jednotka vesměs odpovídající úrovni nejnižšího územně správního celku státní správy

NUTS IV(LAUI) – jednotka představuje úroveň okresů, případně mikroregionů

NUTS V (LAUII) – jedná se o úroveň obcí

Tabulka 2.4 shrnuje počet NUTS v EU.

Tabulka 2.6 vymezuje NUTS jednotky dle počtu obyvatel.

Dle publikace (Raczascek,2012) členské země Evropské unie užívají různě alternativní názvy pro administrativní jednotky NUTS 2. V Řecku periférie, regiony v Dánsku, Maďarsku, Rumunsku a Irsku. Provincie v Belgii a Holandsku. Wojvodství v Polsku. Národní oblast ve Švédsku. Na Slovensku oblast seskupující kraje.

Tabulka 2.4 Celkový počet NUTS v EU

NUTS 1	98
NUTS 2	272
NUTS 3	1315
LAU 1	119 655
LAU 2	120 970

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

V Belgii představuje NUTS 1 Region, NUTS 2 Provincie, NUTS 3 Okresy a LAU 2 Obce. Úroveň LAU1 v Belgii neexistuje.

Tabulka 2.5 Počet NUTS v Belgii

NUTS 1	3
NUTS 2	11
NUTS 3	44
LAU 1	-
LAU 2	589

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Tabulka 2.6 Doporučené meze počtu obyvatel pro územní jednotky NUTS

Statistická jednotka	Nejnižší počet obyvatel	Nejvyšší počet obyvatel
NUTS 1	3 000 000	7 000 000
NUTS 2	800 000	3 000 000
NUTS 3	150 000	800 000

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

3. Všeobecná charakteristika Belgie

Belgie je federativní konstituční monarchie s oficiálním názvem Belgické království. Sousedí se zeměmi Nizozemskem, Německem a Lucemburskem. Hlavou státu je král Philippe. Belgická ústava byla přijata v roce 1831.

Obr. 3.1 Vlajka Belgie

Obr. 3.2 Státní znak Belgie

Zdroj: www.wikipedia.cz

Obr. 3.3 Mapa Belgie

Zdroj : <http://www.superpobyty.cz>

3.1. Historie

V historických dějinách byla Belgie osídlena několika keltskými kmeny. V dobách římské říše byly tyto kmeny označovány latinským slovem Belgae, tedy Belgové. Odtud pochází název státu Belgie. V prvním století před naším letopočtem oblast ovládli Římané v čele s Caesarem a připojil území k Římské říši. V pátém století obsadili Belgii germánský kmen Franků. Po rozpadu franské říše za dob Karla Velikého dochází k rozdělení území. Majoritní část Belgie byla součástí Římské říše, ale Flandry získal lénem francouzský král. Ve 14. a 15. století dochází ke sjednocení pod burgundským vévodstvím. Ke konci 15. století, kdy burgundští vévodové vymřeli po meči, Belgii a celé Nizozemí zdědili Habsburkové. Ke klíčovému zlomu došlo za Osmdesátileté války (1568–1648), Nizozemí získalo nezávislost, Belgie v 16. století až začátkem 17. století spadala pod španělskou větev Habsburků a následně pod Habsburskou rakouskou větev až do konce 17. století. V roce 1795 Belgii anektovala Francie a po definitivní porážce Napoleona připadlo území Nizozemí na základě rozhodnutí Vídeňského kongresu. V roce 1830 po povstání vyhlásila nezávislost a stala se neutrální konstituční monarchií. Jako první belgický král usedá na trůn o rok později Leopold I. Během první i druhé světové války byla Belgie přes svoji deklarovanou neutralitu okupována Německem.(Belgie,2011)

Federalizace Belgie proběhla v pěti etapách v období od roku 1970 do roku 2001. Prvním signálem byl v roce 1968 rozpad univerzity v Lovani na vlámskou a francouzskou univerzitu. Roku 1970 byl do ústavy zanesen princip tří „kulturních společenství“ (vlámské, frankofonní a germanofonní) a tři územní „regiony“. V roce 1980 z názvů společenství odpadlo slovo „kulturní“, všechna tři společenství a rovněž vlámský i valonský region zřídila své „rady“ (parlamenty) a „exekutivu“ (vlády). Rada i vláda valonského společenství se však sloučila s radou a vládou valonského regionu. V letech 1988–1989 zřídil vlastní parlament a vládu i Region Brusel - hlavní město, současně byla regionům předána pravomoc nad veřejnými pracemi a dopravou a společenstvím působnost v oblasti vzdělávání. V roce 1993 se do ústavy dostala formulace, že „*Belgie je federální stát, který se skládá ze společenství a regionů*“, čímž se stala Belgie federací de iure, a společenství a regiony získaly další kompetence. Pátou etapou federalizace byly v roce 2001 Lamberská a Lombardská dohoda, kterou do kompetence regionů přešlo i zemědělství, mořský rybolov a zahraniční obchod, zároveň do kompetence regionů i společenství přešly otázky volebních výdajů, financování politických stran a regionální rozvoj. Lombardská dohoda rozdělila parlament Bruselského regionu na frankofonní a vlámskou část se zákazem

majorizace. Po roce 2000 sílí na vlámské straně snahy o úplné rozdělení Belgie. Filip Dewinter, předseda nacionalistické strany Vlámský zájem, požaduje „sametový rozvod“, za jehož vzor považuje rozdělení Československa v roce 1993. (Belgie,2008)

3.2. Charakteristika Belgie

Belgie je federativní konstituční monarchie s dvoukomorovým parlamentem. Hlavou státu je král, který je nejvyšší představitel výkonné moci, řídí ozbrojené síly, jmenuje soudce, disponuje zákonodárnou mocí, schvaluje a vyhlašuje zákony a smí rozpustit poslaneckou sněmovnu. Další část výkonné moci tvoří federální vláda složená z 15 ministrů. Zákonná moc je v rukou Federálního parlamentu, který je dvoukomorový, složený ze Sněmovny reprezentantů, tvořen 150 členy volených v přímých volbách a Senátu se 71 členy. (Halásková,2012)

Tabulka 3.1 Charakteristika Belgie

Oficiální název	Belgické království
Státní zřízení	Federativní konstituční monarchie
Rozloha	30 529 km ²
Počet obyvatel (2013)	11 161 642
Hlavní město	Brusel
Hustota zalidnění	347 ob. / km ²
Úřední jazyk	Nizozemština, francouzština, němčina
Měna	Euro (EUR)
Náboženství	Římskokatolické, islám, protestantství, anglikánství a judaismus
Král	Filip Belgický
Členství v organizacích	WTO, EBRD, G-10, Benelux, OECD, NATO, OSN
Nejvyšší bod	Signal de Botrange (694 m n. m.)

Belgie tvoří 3 společenství (národní celky) a 3 regiony. Publikace od Haláskové uvádí *„Země je dělena na jazykovém principu na francouzské, vlámské a germanofonní společenství. Z hlediska národnostního a ekonomického je však členění Belgie značně originální, prolínají se vněm kompetence federace, regionů a společenství. V pravomoci federace zůstávají zahraniční vztahy, obrana, finance, sociální zabezpečení, částečně zdravotnictví s vnitřními záležitostmi.“*

„Regiony i společenství mají své vlastní legislativní orgány (parlamenty či rady) a vlastní exekutivy (vlády). Vlámský region a vlámské společenství mají společný parlament a vládu. Valonský region má vlastní parlament i vládu, stejně tak i francouzské společenství. Vlastní parlament (radu) a vládu má i germanofonní společenství a region Brusel. V Belgii zároveň působí 6 vlád (federální, vlámská, valonského regionu, regionu Brusel, francouzské společenství a germanofonní společenství). Stejně tak zde působí 6 parlamentů (federální parlament Belgie, vlámský parlament, parlamenty valonského regionu, regionu Brusel, francouzského společenství a germanofonní společenství).“ (Halásková,2012)

Belgie se řadí mezi nejvyspělejší státy Evropské unie. K rozvoji přispívá geografická poloha s vysoce rozvinutou dopravní sítí. Hrubý národní produkt na obyvatele dosahuje úrovně Německa, Dánska i Švédska. Nejdůležitějšími obchodními partnery jsou Německo, Francie, Nizozemsko a USA. Rozvinutý průmysl v oblasti hutnictví, strojírenství, chemie. Bohatá ložiska černého uhlí, železné rudy, mědi a zinku. Mezi hlavní produkty patří strojírenství a kovové výrobky, montáž motorových vozidel, přepravní zařízení, vědecké přístroje. V potravinářském průmyslu je Belgie proslulá produkcí belgických pralinek a čokolád, ale i piva. Podrobnější charakteristika v příloze č. 3. (The World Factbook,2014)

3.3 Administrativní členění

Administrativní členění je vymezeno v ústavě titulu prvním, článek 1. až 5. Belgie je federální stát složený ze společenství a regionů. Společenství se dělí na Vlámské společenství, Francouzské společenství a Německy mluvící společenství. Regiony na Vlámský region, Valonský region a Bruselský region.

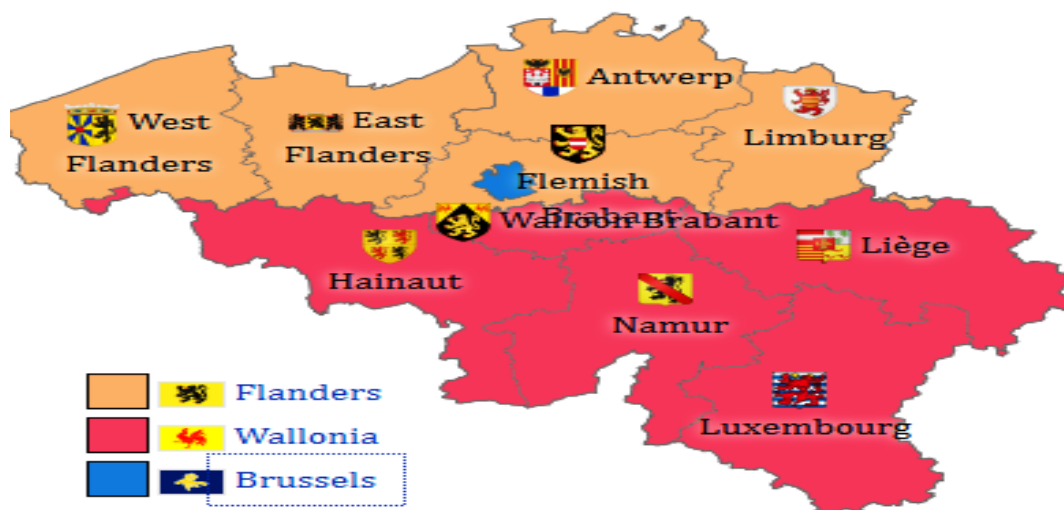
Vlámský region se skládá z následujících provincií: Antverpy, Vlámský Brabant, Západní Flandry, Východní Flandry a Limburk. Valonsko zahrnuje následující provincie: Valonský Brabant , Hegenavsko , Lutych, Lucembursko a Namur .

Provincie se dále člení na okresy (Arrondissement) a okresy na obce.(THE BELGIAN CONSTITUTION,2012)

Tabulka 3.2 Charakteristika regionů

Region (NUTS 1)	Vlámský region	Bruselský region	Valonský region
název (niz.)	Vlaams Gewest	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	(Waals Gewest)
název (fr.)	(Région flamande)	Région de Bruxelles-Capitale	Région wallonne
název (něm)	(Flämische Region)	(Region Brüssel- Hauptstadt)	Wallonische Region
Hlavní město	Brusel	Brusel	Namur
Rozloha	13 522 km ² (44,29%)	161 km ² (0,53%)	16 844 km ² (55,18%)
Provincie (NUTS 2)	Antverpy Limburk Vlámský Brabant Východní Flandry Západní Flandry	Žádná	Henegavsko Lucemburk Lutych Namur Valonský Brabant
Počet obyvatel (2013)	6 404 726 (58%)	1 174 624 (10%)	3 582 292 (32%)
Hustota zalidnění	442 ob./km ²	6 238 ob./km ²	199 ob./km ²

Obr. 3.4 Administrativní členění Belgie

Zdroj : <http://en.wikipedia.org/wiki/Belgium>

3.4. Vlámský region

Vlámský region neboli Flandry se nachází v severní části Belgie s hlavním městem Brusel. Region je vstupní branou do Evropy, od hlavních evropských metropolí, zejména Londýn, Paříž a Amsterdam je vzdálen méně než 500 km. Region sdílí s hlavním městem instituce EU, NATO a několik dalších mezinárodních institucí a firem. Charakteristické znaky pro region jsou přístavy ve městě Gent a Antverpy, rozsáhlé železniční a silniční síť, produktivním a vysoce vzdělané obyvatelstvo. Vlámská vláda posílá 38% z rozpočtu na oblast vzdělání. Úřední jazyk je nizozemština.

Vlámský region zahrnuje 5 provincií Antverpy, Limburk, Východní Flandry, Východní Brabant, Západní Fladry. (Discover Flanders,2014)

Tabulka 3.3 Vlámské provincie

Provincie (NUTS 2)	Rozloha (km²)	Počet obyvatel (2013)	Zalidněnost ob./km²
Antverpy	2867	1 802 309	629
Limburk	2422	855 963	353
Východní Flandry	2982	1 465 150	491
Vlámský Brabant	2106	1 103 737	524
Západní Flandry	3144	1 177 567	375

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

BE21 Atverpy

Provincie Antverpy je nejsevernější provincie Belgie, rozdělena do tří okresů Antverpy, Mechelen a Turnhout a 70 obcí. Hlavní město je Antverpy. Tento přístav je druhým největším přístavem v Evropě, po Rotterdamu. Železniční nákladní doprava představuje 1/3 belgické nákladní dopravy. Další významná oblast je diamantová čtvrť. Nachází se zde 4 burzy. Export diamantu představuje 1/10 belgického exportu. Antverpy tvoří hlavní hospodářské centrum Belgie. (Antwerp,2014)

BE22 Limburk

Je nejvýchodnější provincie Belgie. Roku 1830, kdy vznikla Belgie byla provincie zcela pod belgickou kontrolou. O 9 let později je rozdělen na nizozemský Limburg s hlavním městem Maastricht a belgický Limburk s hlavním městem Hasselt. K ekonomickému rozvoji dochází na počátku 20. století díky těžbě uhlí. V současnosti je hospodářství zaměřené na automobilový a chemický průmysl a postupně rozvíjející se sektor služeb, zejména cestovní ruch. V hlavním městě byla do roku 2013 integrovaná doprava zdarma.(Belgisch Limburg,2014)

BE25 Západní Flandry

Západní Flandry je nejzápadnější provincie Flander a Belgie. Na severu hraničí s Nizozemskem, belgickou provincie Východní Flandry a Henegavskem. Hranice dále tvoří s Francií a Severním mořem. Hlavní město je Bruggy.

Celé belgické pobřeží Severního moře tvoří významnou destinací pro cestovní ruch. Na severu provincie je většina průmyslových oblastí soustředěna v okolí města Bruggy a Ostende. Obě města mají také významné přístavy: Port of Bruges-Zeebrugge a přístav Ostende. Jih je známý textilním průmyslem. (Province of West Flanders,2004)

BE23 Východní Flandry

Druhá největší provincie z hlediska rozlohy a počtu obyvatelstva. Na severu hraničí s (ve směru hodinových ručiček od severu) Nizozemskem a belgických provincií Antverpy, Vlámský Brabant, Henegavskem a Západní Flandry. Hlavní město Gent, třetí významný přístav v Belgii. Jedná se zejména o průmyslové město se zaměřením na sektor hutnictví, chemie a ocelářství. Gent tvoří střed pro dopravní a železniční síť, napojení na Brusel. (Province of East Flanders,2004)

BE24 Vlámský Brabant

Sousedí na severu s provincií Antverpy, na západě s provincií Limburk, na jihu s provinciemi Lutych, Valonský Brabant a Henegavsko a na západě s provincií Východní Flandry. Hlavní město Leuven. Vlámský Brabant má hranici rovněž s Bruselským regionem, který ze všech stran obklopuje. Vlámský Brabant byl vytvořen v roce 1995 rozdělením bývalé provincie Brabant do tří částí: dvě nové provincie, Vlámský Brabant a Valonský Brabant a na region hlavního města Bruselu. Provincie se podílí 1/10 HDP/obyv na ekonomické výkonosti Belgie. Mezi další důležité oblasti pro provincii je podpora průmyslových zón a podpora podnikání.(Flemish Brabant,2013)

3.5. Valonský region

Valonsko je převážně francouzsky mluvící jižní oblast Belgie, tvoří 55% území Belgie, ale pouze třetinu obyvatel. Během průmyslové revoluce, Valonsko bylo druhé za Spojeným královstvím v industrializaci, disponovala ložisky uhlí a železa, výsledkem bylo růst bohatství v regionu. Od počátku 19. století do poloviny 20. století, Valonsko bylo více prosperující část Belgie. Od druhé světové války, význam těžkého průmyslu výrazně klesl a Vlámský region překonal Valonský. Valonsko nyní trpí vysokou nezaměstnaností a má výrazně nižší HDP na obyvatele než Flandry. Úřední jazyk je německý a francouzský. Ekonomické nerovnosti a jazyková propast mezi regiony je hlavní zdroj politického konfliktu v Belgii.(Wallonia,2014)

Tabulka 3.4 Valonské provincie

Provincie (NUTS 2)	Rozloha (km²)	Počet obyvatel (2013)	Zalidněnost ob./km²
Valonský Brabant	1097	389 479	355
Henegavsko	3813	1 332 489	349
Lutych	3857	1 095 977	284
Lucembursko	4460	278 278	62
Namur	3676	486 069	132

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

BE32 Henegavsko

Nejzápadnější a zároveň nejlidnatější provincie Valonska. Podle fiskálních statistik belgické vlády, provincie Henegavsko patří k chudším zemím. Podrobněji kapitola 4. Významné sektory ekonomiky tvoří hutnictví, kovy, stroje a export. Hlavní město Mons. (Province of Hainaut,2004)

BE33 Lutych

Nejvýchodnější provincie Valonska i celé Belgie. Provincie Lutych sousedí s provincií Vlámský Brabant, s Nizozemskem, Německem, Lucemburským velkovévodstvím, provincií Lucembursko, Namur a Valonský Brabant. Je to oblast, francouzské a německé národnosti. Hlavní město nese stejný název jako provincie. Lutych byl v 19. století nejdůležitější ocelářské centrum v Evropě. Později byl významný zbrojní průmysl. V dnešní době je orientace na strojní odvětví, zejména letecké motory. Další působnost ve vesmírné technologii, informační a biotechnologie. Hlavní město Lutych.(Economy of Belgium,2014)

BE31Valonský Brabant

Jedna z pěti provincií Valonského regionu v Belgii. Sousedí s belgickými provinciemi Vlámský Brabant, Lutych, Namur a Henegavsko. Vlámský Brabant byl vytvořen v roce 1995 rozdělením bývalé provincie Brabant do tří částí: dvě nové provincie, Vlámský Brabant a Valonský Brabant a region hlavního města Bruselu. Hlavní město Wavre.(Province of Walloon Brabant,2004)

BE35 Namur

Nachází se ve Valonském regionu a sousedí s provincií Henegavsko, Valonský Brabant, Lutych, Lucembursko a s Francií. Provincie Namur je velmi dobře geograficky orientovaná, zejména železniční, vodní a dálniční doprava, která má blízko k Francii, Nizozemsku, Německu a k Lucemburskému velkovévodství. Ekonomická struktura se v zásadě skládá z malých a středních podniků. Potenciál pro rozvoj je v inovacích a tvorbě zaměstnanosti v oblastech: zdraví, informační a komunikační technologie, životní prostředí, průmyslové oblasti, kulturních a tvůrčích odvětví a cestovního ruchu ekonomiky. Hlavní město má stejný název jako provincie.(Province of Namur,2004)

BE34 Lucemburk

Nejjihnější provincie Valonska a Belgie. Sousedí s belgickými provinciemi Namur a Luty, dále s Lucemburským velkovévodstvím a Francií. Má rozlohu 4443 km², což je největší belgická provincie. Kolem čtvrt milionu obyvatel, což je nejvíce řídce osídlená provincie v jinak hustě osídlené zemi. Provincie byla oddělena od sousedního Lucemburska v roce 1839, po belgické revoluci. Obyvatelé Lucemburska jsou převážně frankofonní. Hlavní město Arlon. (Province of Luxembourg, 2004)

3.6 Bruselský region

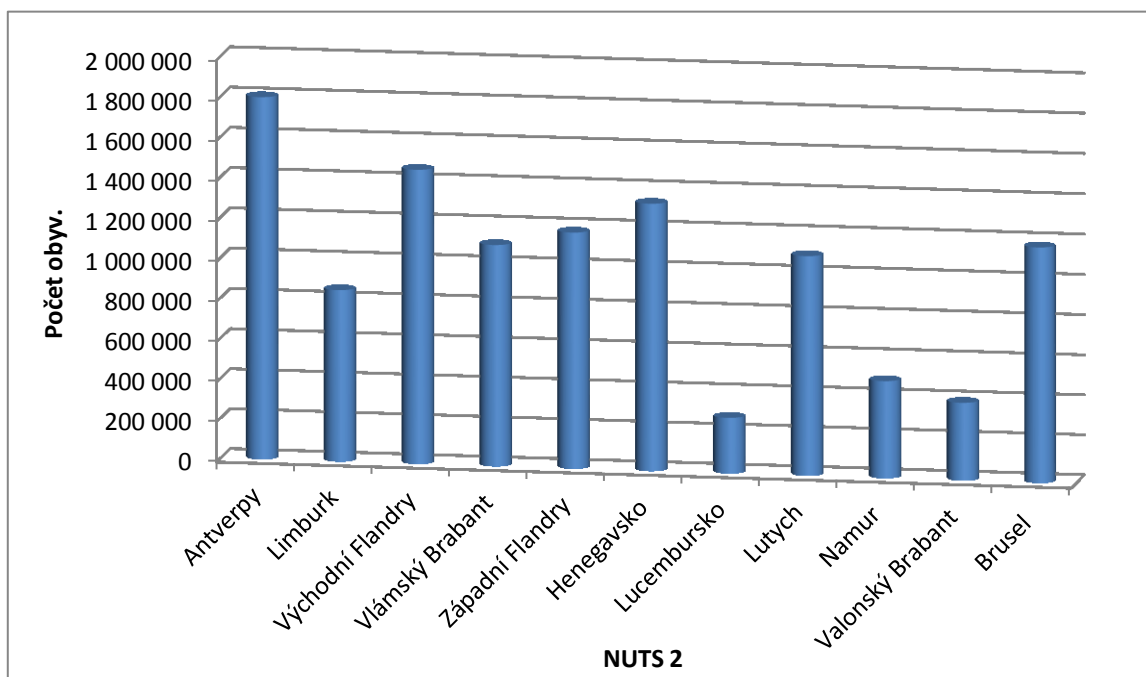
Bruselský region je zároveň i provincií a hlavním městem Belgie. Zároveň je sídlem NATO a některých institucí Evropské unie, a proto bývá neoficiálně označován jako „*hlavní město Evropy*“. Brusel je zároveň hlavní město Vlámů a Francouzského společenství Belgie. Dvě hlavní evropské instituce – Evropská komise a Rada Evropské unie – mají centrálu v Bruselu. Komise sídlí v budově Berlaymont a Rada EU v budově Justus Lipsius. Zasedají zde také výbory Evropského parlamentu (sídlo EP je však ve Štrasburku a sekretariát parlamentu sídlí v Lucemburku). Sídlí zde rovněž Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů. Nalézá se zde i sídlo Evropské služby pro vnější činnost. Nejznámější památka je Manneken Pis (česky Čurající chlapec). (Brusel, 2014)

3.7 Konflikt Valonů a Vlámů

Původně germánští Vlámové a románští Valoni žili v poklidu vedle sebe, dokud měli společného nepřítele – cizí nadvládu. Po získání samostatnosti se však začaly objevovat problémy, které eskalovaly v průběhu dvacátého století. Zatímco v průběhu několika staletí bylo ekonomickým centrem Belgie Valonsko, profitující nejen ze své industrializace, ale také vyspělé politické kultury, ve dvacátém století Vlámko (Flandry) Valonsko rychle ekonomicky dohánělo a dnes je z něho skutečné těžiště belgické ekonomiky. Početní převaha Vlámů se samozřejmě odrazila i ve složení zákonodárného sboru, což zvýšilo sebevědomí Vlámů a znepokojilo Valony. Politické strany se začaly štěpit dle etnického

hlediska. Díky činnosti ministerského předsedy Lea Tindemanse došlo v roce 1977 k dohodě v tzv. paktu z Egmontu, který zemi rozdělil na tři poloautonomní oblasti Flandry, Valonsko a Brusel (v něm 83% obyvatel hovoří francouzsky, ale nachází se ve Vlámku). Změnou ústavy v roce 1993 se Belgie stala federací, ve které existují tři jazyková společenství (frankofonní, vlámské a německé) a tři regiony (Vlámsko, Valonsko a Brusel). Brusel je potom zařazen do frankofonní i vlámské jazykové komunity a německy hovořící východní část je přiřazena k Valonskému regionu. Ve vládě působí stejný počet Valonských i Vlámských ministrů. V listopadu 2005 byl zveřejněn Manifest za samostatné Flandry, který požadoval rozdělení státu na Valonsko a Vlámsko, podobně jako se rozdělilo Československo. Hlavní argumenty pro rozdělení jsou převážně ekonomické – Vlámsko zajišťuje Belgii dvě třetiny DPH, zatímco Valonsko zaostává a trpí dvojnásobně velkou nezaměstnaností. Odstředivé snahy Vlámů reflektují Valoni negativně a objevují se i hlasy, které by po případném odtržení Vlámka chtěli připojit Valonsko k Francii. Otázka Valonů a Vlámů zůstává stále otevřená. (Belgie, 2008)

Graf 3.1 Počet obyvatel za NUTS II v Belgii v roce 2013

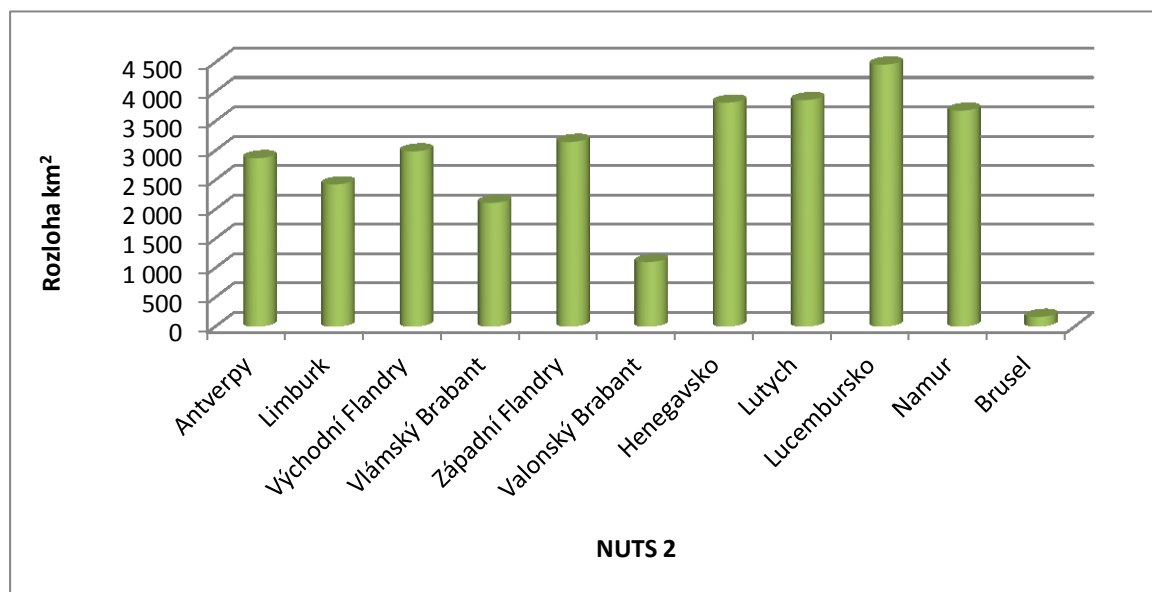

Zdroj: Eurostat, zpracování vlastní

Nejlidnatější je provincie Antverpy, nejmenší počet obyvatel je v provincii Lucembursko, které je zároveň v rozloze největší. Výsledkem je nízká hustota zalidnění 62 obyv./km².

Z celkového počtu 11 149 625 obyvatel je průměr na provincii 1 013 602 obyvatel.

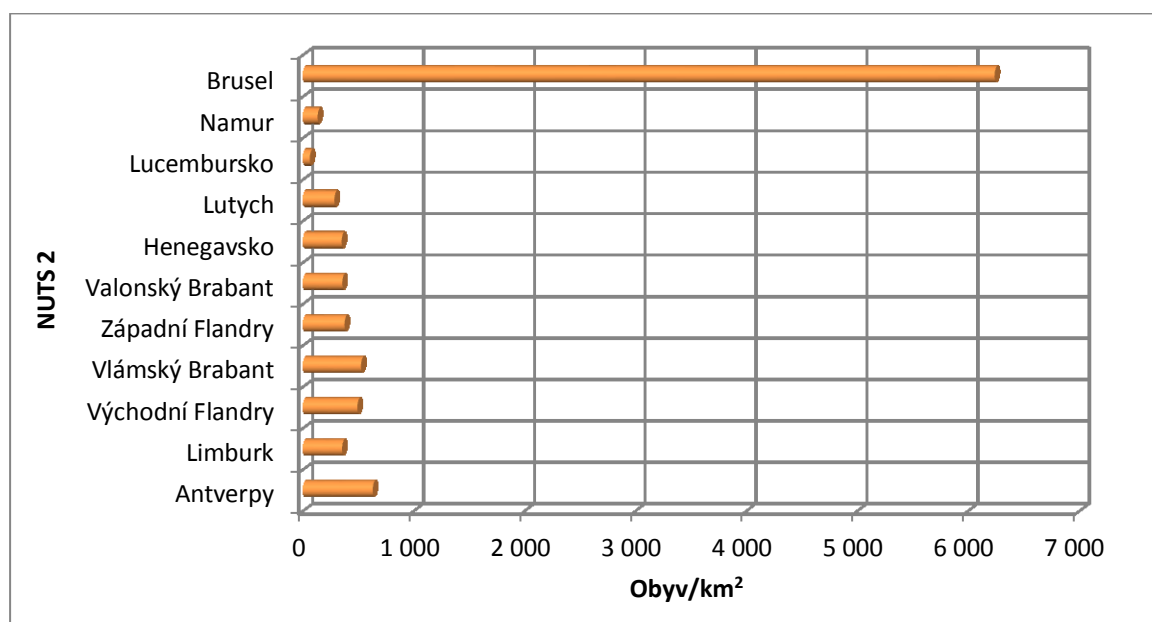
Graf 3.2 Rozloha NUTS 2 v Belgii v roce 2013

Zdroj: Eurostat, zpracování vlastní

Největší rozloha je v Lucembursku 4460 km², následuje provincie Lutych 3850 km² a Henevasko 3800 km². Nejmenší rozloha je evidentně v provincii Brusel s 161 km². Druhá nejmenší rozloha 1100 km² je v provincii Valonský Brabant a hodnota je 7x větší než v případě provincie Brusel.

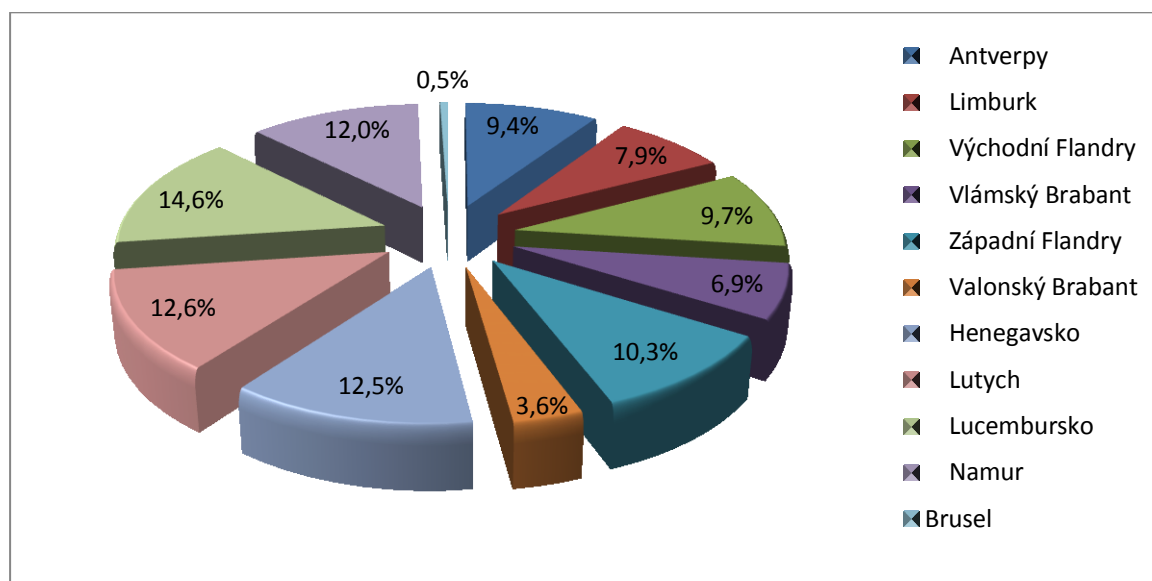
Graf 3.3 Zalidněnost jednotlivých provincií (2013)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Největší zalidněnost je v provincii Brusel. Oproti jiným provinciím v Belgii se jedná o astronomickou hodnotu 6249 ob. /km². V provincii Antverpy je 10x menší hustota zalidnění než provincii Brusel a v provincii Lucembursko až 100x menší hustota zalidnění. Důvod je především v extrémně malé rozloze.

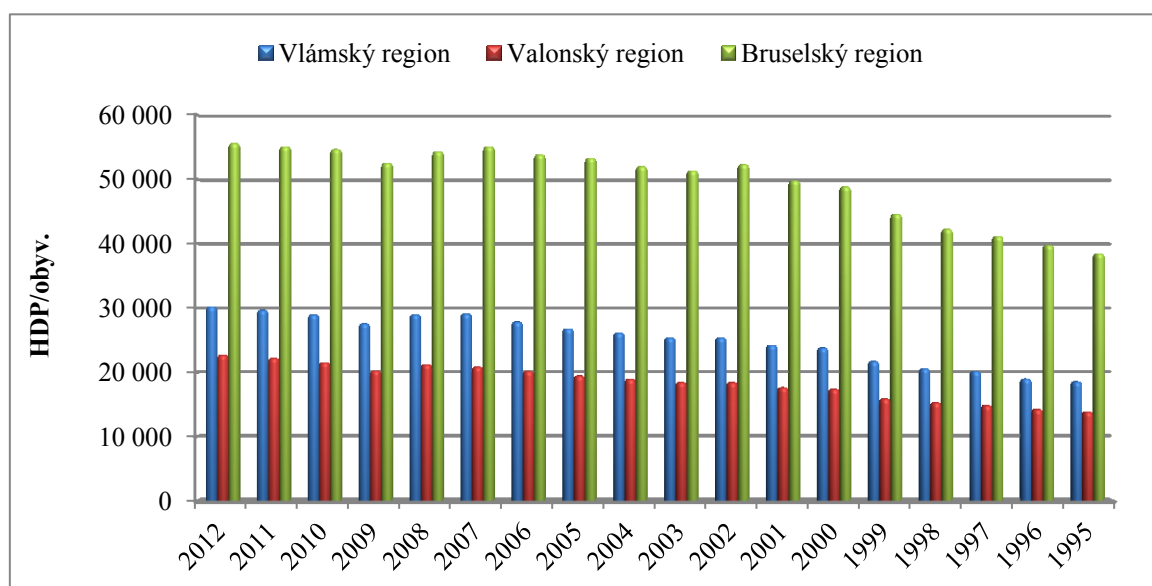
Graf 3.4 Podíl NUTS 2 na rozloze Belgie v roce 2013 (%)

Zdroj: Eurostat, zpracování vlastní

Největší podíl na rozloze má provincie Východní Flandry a nejmenší pochopitelně provincie Brusel.

Graf 3.5 HDP/obyvatele jednotlivých regionů

Zdroj: www4.vlaanderen.be, vlastní zpracování

Dominantní hodnoty HDP/obyvatele je v regionu Brusel s rostoucí tendencí od roku 1995. Hodnota se blíží k dvojnásobku oproti ostatním regionům. Od roku 1995 do roku 2002 dochází k nárůstu o necelých 14 000 eur/obyv. Následuje krátký a malý pokles. Vrchol je v roce 2007, kdy hodnota je 55 000 eur/obyv. Vlivem světové krize v roce 2008 dochází k poklesu, ale následující rok se hodnota vyrovná s rokem 2007.

4. Analýza ekonomických a sociálních disparit regionu

Pro analýzu a hodnocení ekonomických a sociálních disparit je použita metoda meziregionální komparace. Pro zhodnocení disparity je důležité správně rozpoznat a identifikovat disparity.

4.1 Ekonomické disparity NUTS II

Disparity v ekonomické sféře lze sledovat pomocí několika indikátorů. Klíčovým atributem pro srovnávání regionů, vyhodnocení aktuální úrovně a formulace následujícího rozvoje je hrubý domácí produkt. Pro komparace mezi regiony se stanoví v PPS. Standart kupní síly je měnová jednotka, kde se navzájem vyrovnávají rozdíly v kupní síle národních měn.

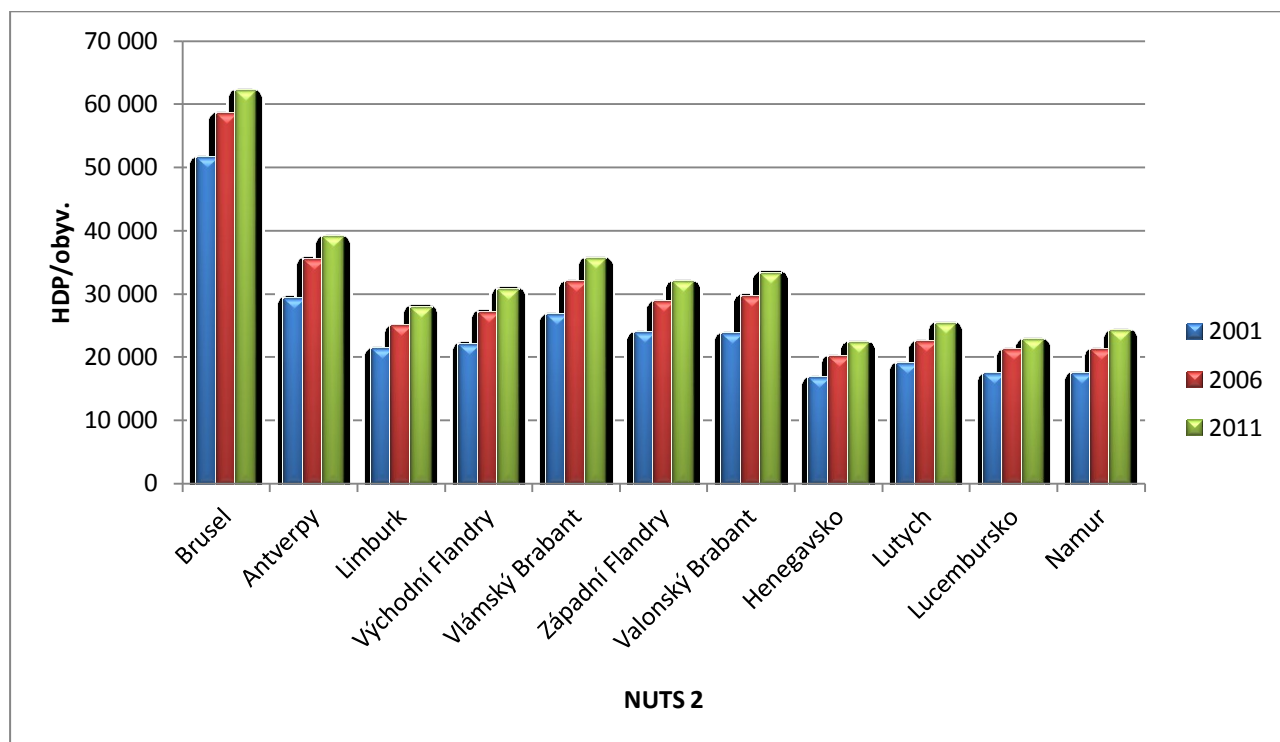
Tabulka 4.1 HDP na obyvatele NUTS 2 Belgie

NUTS II	Euro/obyvatele							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Region Brusel	55 300	57 300	58 400	60 100	60 600	59 800	61 200	62 000
Prov. Antverpy	32 600	34 200	35 400	37 000	37 800	36 200	37 600	38 900
Prov. Limburkna	23 000	23 300	24 800	26 300	27 000	25 500	26 700	27 800
Prov. Východní Flandry	24 900	25 700	27 000	28 500	29 000	28 600	29 500	30 600
Prov. Vlámský Brabant	29 200	30 200	31 800	33 400	33 900	33 900	34 500	35 500
Prov. Západní Flandry	26 200	27 000	28 600	30 200	30 600	29 500	30 700	31 800
Prov. Valonský Brabant	26 900	28 200	29 500	30 400	32 800	31 900	35 800	33 200
Prov. Henegavsko	18 400	19 100	19 900	20 600	21 500	20 700	21 300	22 100
Prov. Lutych	20 600	21 300	22 300	23 400	24 200	23 700	24 200	25 200
Prov. Lucembursko (BE)	19 000	19 800	21 000	21 400	21 600	21 300	22 000	22 600
Prov. Namur	19 300	20 000	21 100	21 900	22 600	22 300	23 400	24 000
Belgie	26 855	27 827	29 073	30 291	31 055	30 309	31 536	32 155
EU 28	21 600	22 400	23 600	24 900	25 000	23 400	24 400	25 100

Zdroj: Eurostat, zpracování vlastní

Z tabulky můžeme vyčíst, že provincie Brusel má dvojnásobnou hodnotu eura na obyvatele od průměru Belgie. Provincie v regionu Flandry se značně liší od provincií ve Valonském regionu o více než 6000 eur. Pro bližší srovnání vývoje ekonomiky graf 4.1.

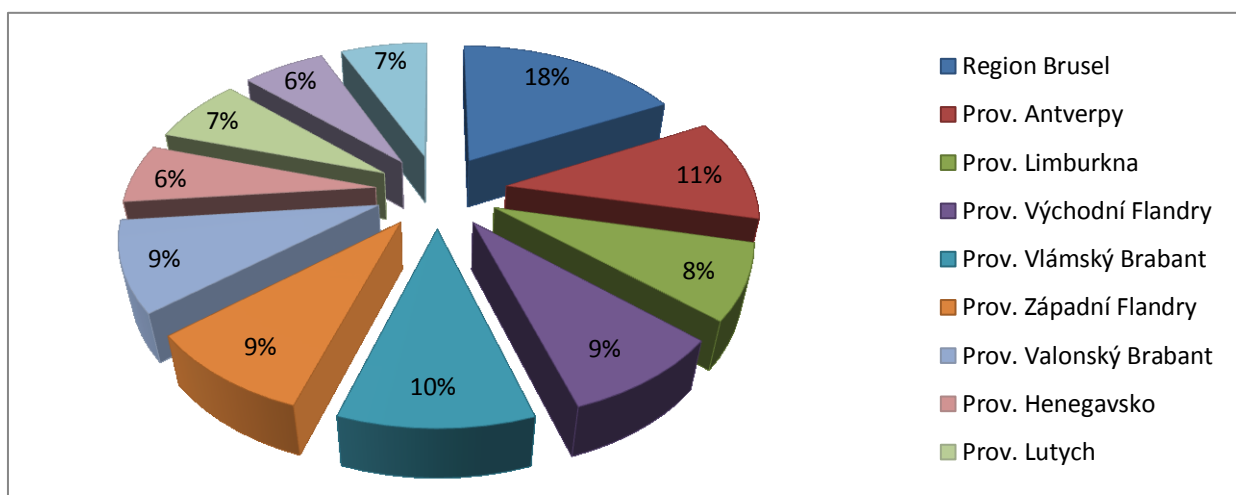
Graf 4.1 Vývoj výkonnosti ekonomiky NUTS II v Belgii letech 2001, 2006 a 2011

Zdroj: Eurostat, zpracování vlastní

Všechny provincie mají stoupající tendenci. V horizontu 10 let je průměrný přírůstek 7 500 eur na obyvatele. Nejnižší hodnota 22 100 eur/obyvatel je v provincii Henegavsko. Celý valonský region má nižší hodnoty, kromě provincie Valonský Brabant, který drží krok s provinciemi ve Vlámském regionu. Následující graf 4.2 znázorňuje jednotlivé podíly NUTS 2 na celkovém HDP Belgie.

Graf 4.2 Podíl regionů NUTS II na celkovém HDP Belgie v roce 2011

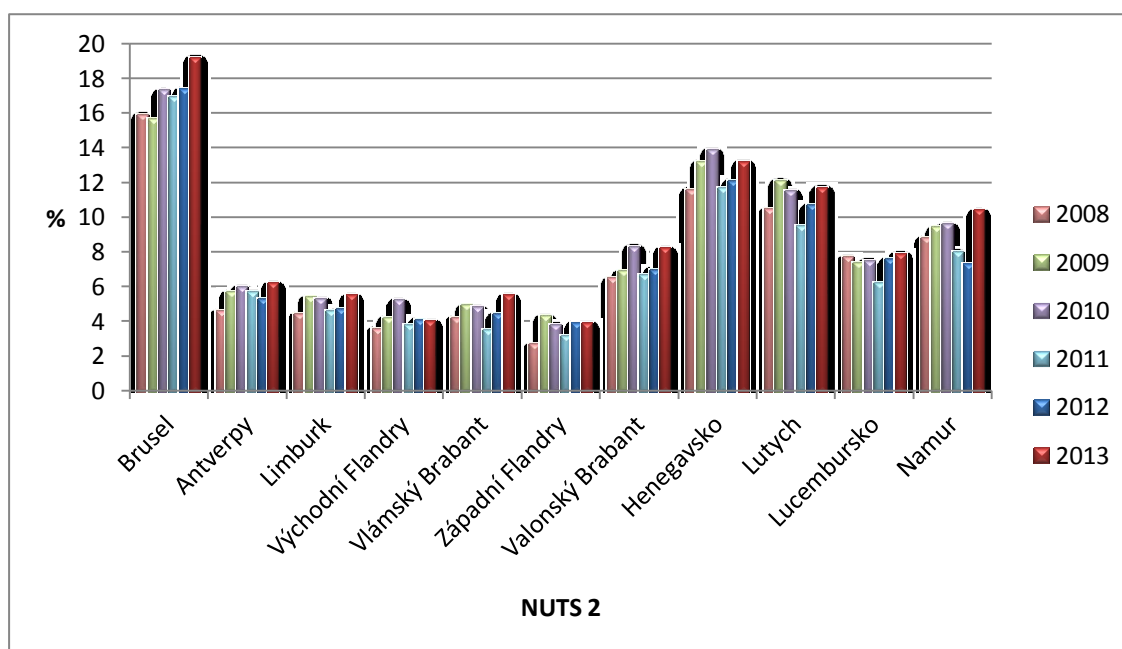
Zdroj: Eurostat, zpracování vlastní

V grafu podílu HDP jednotlivých regionů na celkové výši HDP Belgie v roce 2011 je znázorněna převyšující část provincie Brusel, která se podílí na celkovém produktu 18 %. Další významné provincie jsou Antverpy a Vlámský Brabant, které spolu s provincií Brusel tvoří více než třetinu celkového HDP Belgie. Naopak provincie Henegavsko a Lucembursko se podílí nejmenší hodnotou na tvorbě celkového HDP.

Nezaměstnanost

Nezaměstnanost patří k nejsledovanějším socioekonomickým jevům.

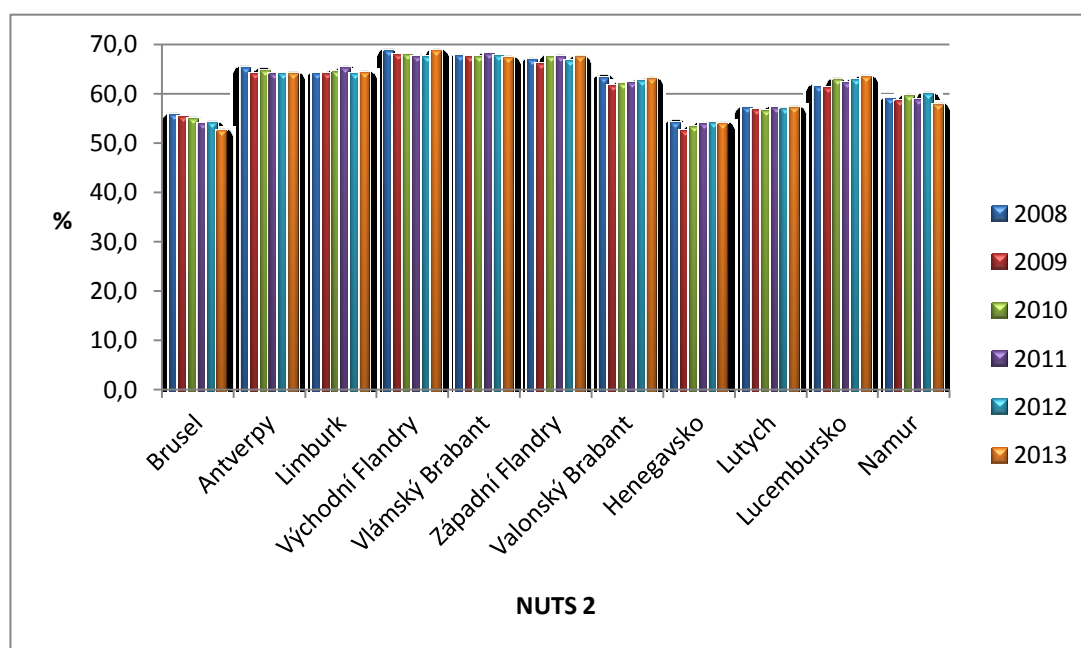
Graf 4.3: Míra nezaměstnanosti v regionech NUTS II mezi léty 2008 – 2013

Zdroj: Eurostat, zpracování vlastní

Vysoká míra nezaměstnanosti je v provincii Brusel, přes 19%. Následuje provincie Hegenavsko a Lutych s 13% a 12%. Nejnižší míra nezaměstnanosti v provincii Západní Flandry cca 4%. V rámci Vlámského regionu je maximální míra nezaměstnanosti 6 % v provincii Antverpy. Opačná situace je ve Valonském regionu. Minimální míra nezaměstnanosti je 8% v provincii Valonský Brabant a maximální míra nezaměstnanosti je 13% v provincii Hegenavsko.

Graf 4.4 Míra zaměstnanosti v NUTS II v letech 2008 – 2013

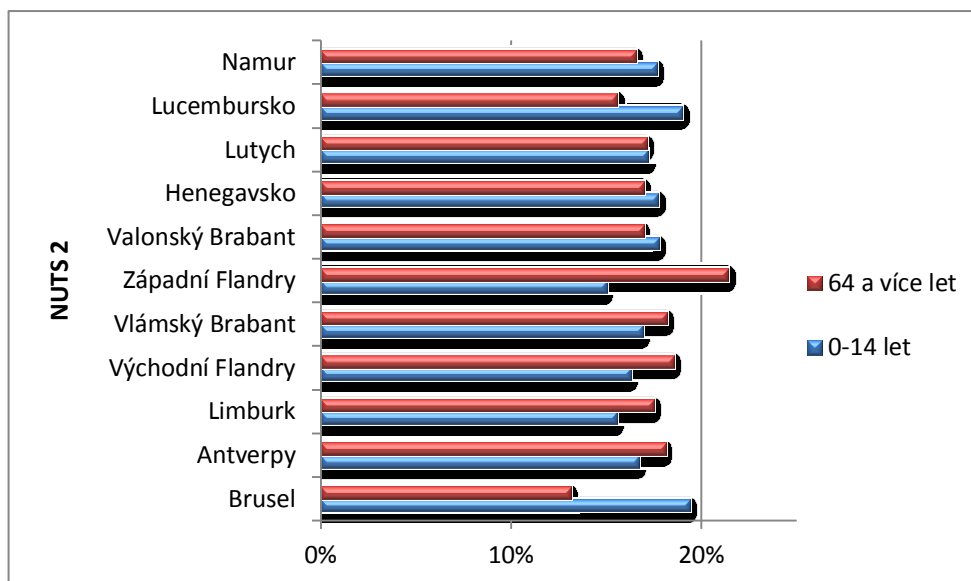
Zdroj: Eurostat, zpracování vlastní

Míra zaměstnanosti se v jednotlivých letech příliš neměnila. Nejmenší míra zaměstnanosti je v provincii Brusel a Hegenavsko, těsně nad hranici 50 %. Ostatní provincie se stabilně drží nad 60%.

4.2 Sociální disparity NUTS II

Sociální disparity se týkají lidské společnosti v souvislosti sociálního zajištění a sociální rovnosti, kvality života a životní úrovně obyvatel.

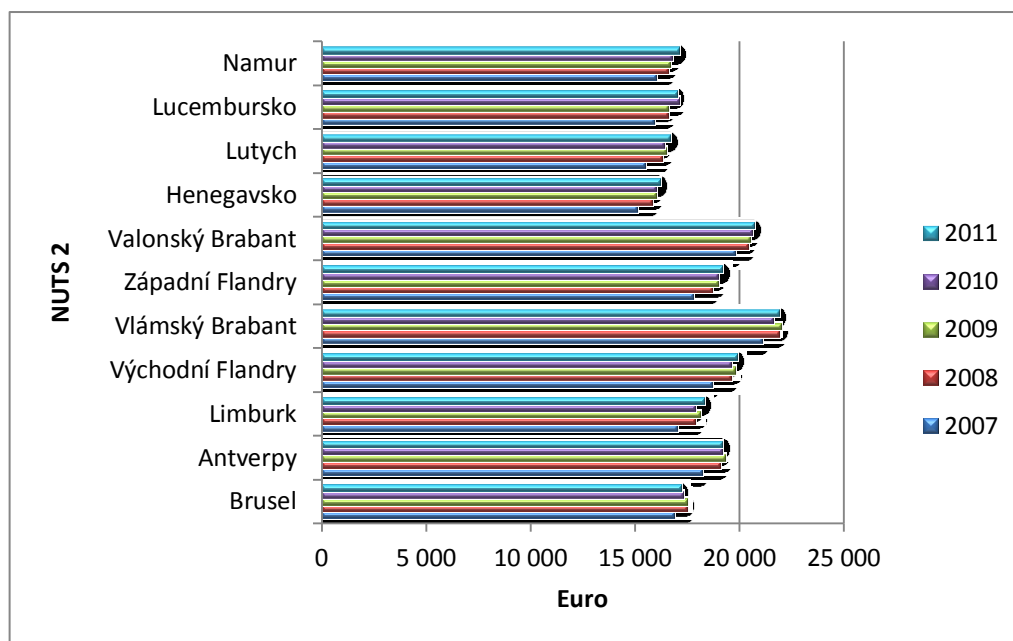
Graf 4.5 Podíl počtu obyvatel v % ve věku 0 až 14 let a 64 a více let za NUTS II za rok 2013

Zdroj: Eurostat, zpracování vlastní

Seniorská složka (64 a více let) převažuje v provinciích Antverpy, Limburk, V. Brabant, V. a Z. Flandry. Největší rozdíl 6 % je v provincii Západní Flandry. Vznikají zde velké náklady na udržitelnost důchodového systému. Dětská složka (0-14 let) převažuje v provinciích v regionu Brusel a Valonském regionu.

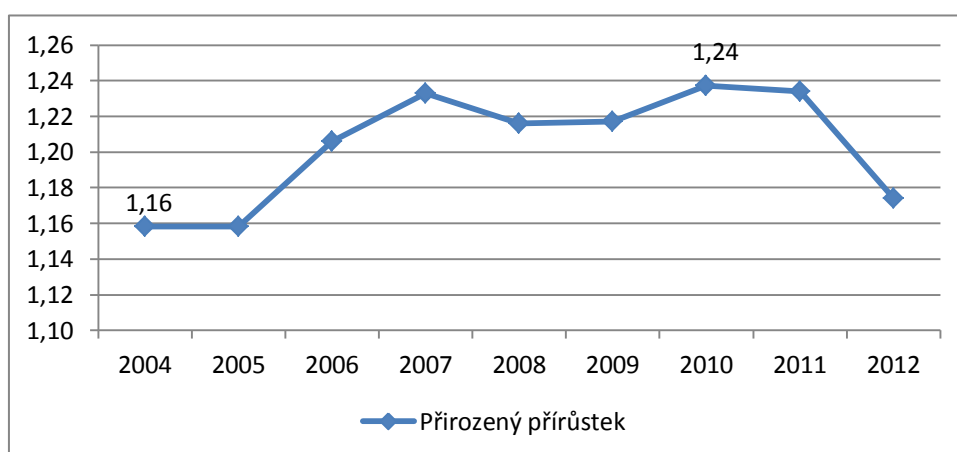
Graf 4.6 Disponibilní důchod v NUTS 2 v letech 2007 -2011

Zdroj: Eurostat, zpracování vlastní

Největší disponibilní důchod za rok 2011 dosahuje 21 600 eur v provincii Vlámský Brabant. Za celkové sledované období 2007 – 2011 je největší hodnota ve zmíněné provincii. Následuje provincie Valonský Brabant. Obě dvě provincie jsou vedle sebe a obklopují Bruselskou provincii. Lze říct, že největší hodnota disponibilního důchodu vznikla ve střední části Belgie. Nejmenší disponibilní důchod je v provincii Hegenavsko a Lutych. Obě dvě provincie dosahují cca 16 500 eur za rok 2011 a patří mezi slabší provincie.

Graf 4.7 Vývoj přirozeného přírůstku v Belgii v letech 2004 - 2012

Zdroj: Eurostat, zpracování vlastní

Přirozený přírůstek se pohybuje v kladných hodnotách, míra fertility v Belgii je 1,65 narozeného dítěte/ženu. Naděje dožití 80let. Podrobněji příloha č.3.

5. Závěr

Belgie je specifická konstituční monarchie v Evropě. Patří mezi vyspělé státy s HDP/obyv. 38 000 USD. Stát je složen ze 3 společenství a 3 regionů. Z hlediska národnostního a ekonomického je členění Belgie značně originální, prolínají se zde kompetence federace, regionů i společenství. V Belgii zároveň působí 6 vlád a 6 parlamentů. Celkem 3 úřední jazyky, německý, francouzský a holandský. Státní hranici tvoří s 4 státy. Přístup k moři je pro Belgii významný, nachází se zde druhý největší přístav v Evropě.

Administrativní územní jednotky NUTS II na území Belgie odpovídají provincie, kterých je podle administrativního členění 11. Mezi jednotlivými provinciemi existují značné rozdíly jak v sociální tak i v ekonomické sféře.

Administrativní členění Belgie je rozděleno do 3 regionu. Valonský region byl prosperující jen do začátku 2. pol. 20. století, následně začal ztrácet v odvětví těžkého průmyslu. Proces inovace se neuskutečnil a byl v ekonomických a sociálních indikátorech přeskóčen Vlámským regionem. V současnosti je region stále pozadu a projevují se zde větší disparity, než ve Vlámském regionu. Bruselský region a provincie v jednom je specifická epizoda Belgie. Bruselský region má rozlohu 161 km² a podílí se na 0,5% na rozloze Belgie. V rámci hodnoty HDP/obyv. dosahuje dvojnásobných hodnot, než ostatní provincie. Od začátku 21. století je v provincii vysoká míra nezaměstnanosti dosahující 20%.

Provincie Antverpy je nejsevernější provincie Belgie. Hlavní město nese stejný název. Tento přístav je druhým největším přístavem v Evropě, po Rotterdamu. Železniční nákladní doprava představuje 1/3 belgické nákladní dopravy. Další významná oblast je diamantová čtvrť. Nachází se zde 4 burzy. Export diamantu představuje 1/10 belgického exportu. Antverpy tvoří hlavní hospodářské centrum Belgie. Provincie má druhou největší hodnotu HDP/obyv. cca 39 000 USD. V rámci vývoje ekonomiky je hned za provincií Brusel, míra nezaměstnanosti pouze 6 %. Disponibilní důchod dosahuje 20 000 eur za rok 2011. Negativní stránka je pouze větší seniorská složka nad dětskou složkou.

Mezi další významné provincie lze zařadit Vlámský Brabant. Sousedí na severu s provincií Antverpy, na západě s provincií Limburk, na jihu s provinciemi Lutych, Valonský Brabant a Henegavsko a na západě s provincií Východní Flandry. Hlavní město Leuven. Vlámský Brabant má hranici rovněž s Bruselským regionem, který ze všech stran obklopuje. HDP/obyv. je 3 největší, více než 35 000 USD, míra nezaměstnanosti pouze 5,5%. Disponibilní důchod dosahuje 21000 eur za rok 2011 a je nejvyšší v Belgii.

Nejzaostalejší provincie jsou Hegenavsko a Lucembursko. Nejnižší hodnoty HDP/obyv. jen 22 000 USD míra nezaměstnanosti dosahuje v provincii Hegenavsko 13% a provincii Lucembursko 8%. Disponibilní důchod dosahuje 16 000 eur pro Hegenavsko a 17 000 eur za rok 2011 pro Lucembursko.

Pro zhodnocení ekonomických disparit byl vybrán ukazatel HDP, ukazatel míry nezaměstnanosti a zaměstnanost. HDP Belgie je nadprůměrné oproti Evropské unii. Evropská unie zaznamenala nejvyšší růst HDP v roce 2011 a to 25 000 EUR, Belgie měla v téže roce, také nejvyšší hodnotu HDP a to 32 155 EUR, což je značně nadprůměrné.

Dalším ukazatelem pro zhodnocení ekonomických disparit byla zvolena míra nezaměstnanosti. Tento ukazatel patří mezi nejsledovanější statistický ukazatel. V roce 2013 byla nejvyšší hodnota v Bruselské provincii (19.2 %) a nejnižší v provincii Západní Flandry (4%). Na růstu míry nezaměstnanosti se projevila ekonomická a hospodářská krize a to v roce 2009 i 2010.

Jednotlivé provincie se od sebe liší rozdílnou populační strukturou, mírou nezaměstnanosti, což má vliv na ekonomický a sociální vývoj v celé monarchii. Nadprůměrným regionem podle HDP/ obyv. za celou Belgii je provincie Brusel. Výrazné rozdíly v dosažené ekonomické úrovni jsou i mezi jednotlivými provinciemi. Velmi nízké ekonomické úrovně dosahují především provincie v jižní polovině Belgie.

Odstraňování a snižování disparit patří mezi problematické a dlouhodobé oblasti řešení. Tuto problematiku, můžeme v Evropské Unii zařadit k hlavním tématům.

Literatura

HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie: disparity v regionálním rozvoji země, jejich pojetí, identifikace a hodnocení*. 1. vyd. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2012, xiv, 181 s. Series on advanced economic issues, vol. 13. ISBN 978-802-4828-084.

KUTSCHERAUER, Alois. *Regionální disparity: disparity v regionálním rozvoji země, jejich pojetí, identifikace a hodnocení*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU, 2010, xiv, 250 s. ISBN 978-80-248-2335-5.

KUTSCHERAUER, Alois. *Socioekonomická geografie a regionální rozvoj: regionální analýzy v přístupech socioekonomické geografie k regionálnímu rozvoji*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2013. ISBN 978-80-248-3287-6.

MALINOVSKÝ, Jan a Jan SUCHÁČEK. *Velký anglicko-český slovník vysvětlující pojmy regionálního rozvoje a regionální politiky Evropské unie: disparity v regionálním rozvoji země, jejich pojetí, identifikace a hodnocení*. 1. vyd. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2006, 956 s. Series on advanced economic issues, vol. 13. ISBN 80-248-1117-0.

Nový akademický slovník cizích slov A-Ž. Vyd. 1. Praha: Academia, 2005, 879 s. ISBN 80-200-1351-2.

JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ et al. *Makroekonomie – základní kurs*. 1. vyd. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2009. 312 s. ISBN 978-80-248-0530-6.

RACZASZEK. *Demograficzne uwarunkowania rozwoju społecznego*. Katowice: Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, 2012. ISBN 978-83-7246-760-7.

Regions in the European Union: Nomenclature of territorial units for statistics [online]. Luxembourg, 2011 [cit. 2014-05-05]. ISBN 978-92-79-18521-2. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/statmanuals/files/KS-RA-11-011-EN.pdf>

ŠOTKOVSKÝ, Ivan a Jan SUCHÁČEK. *Socioekonomická geografie: (prostředí lidské činnosti)*. 1. vyd. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2012, 206 s. Series on advanced economic issues, vol. 13. ISBN 978-80-248-2624-0.

THE BELGIAN CONSTITUTION. In:
http://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/publications/constitution/grondwetEN.pdf. 2012.

Internetové zdroje

About Eurostat. *Eurostat* [online]. 07.05.2014 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/about_eurostat/introduction

Antwerp, Belgium. *Antwerp* [online]. [cit. 2014-05-05]. Dostupné z: <http://www.antwerp.com/v/economy/>

Belgie. *Nbelgie.webnode* [online]. 2011 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z: <http://nbelgie.webnode.cz/historie/>

Belgisch Limburg. *Provincie Limburg* [online]. © 2014 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z: <http://www.limburg.be/Limburg/overlimburg/Geschiedenis/Geschiedenis-regio-Limburg/Belgisch-Limburg.html>

Brusel. *Wikipedie* [online]. 24. 4. 2014 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Brusel>

Historie Belgie. *Geo-evropa.upol* [online]. 31. 01. 2008 [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://geo-evropa.upol.cz/staty/belgie/historie-belgie/>

Discover Flanders. *Flanders.be* [online]. [] [cit. 2014-02-26]. Dostupné z: <http://www.flanders.be/en/discover-flanders>

Economy of Belgium. *Wikipedie* [online]. 29.4. 2014 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Belgium

Flemish Brabant. *Wikipedia* [online]. 26.12. 2013 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Flemish_Brabant

Historie Belgie. *Geo-evropa.upol* [online]. 31. 01. 2008 [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://geo-evropa.upol.cz/staty/belgie/historie-belgie/>

Nomenklatura územních statistických jednotek. *BusinessInfo*. [online]. 11. 5. 2009 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nomenklatura-uzemnich-statistickych-1855.html>

Province of East Flanders. *Eupedia* [online]. © 2004-2014 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://www.eupedia.com/belgium/east-flanders-province.shtml>

Province of Hainaut. *Eupedia* [online]. © 2004-2014 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://www.eupedia.com/belgium/hainaut-province.shtml>

Province of Luxembourg. *Eupedia* [online]. © 2004-2014 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://www.eupedia.com/belgium/luxembourg-province.shtml>

Province of Namur. *Eupedia* [online]. © 2004-2014 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://www.eupedia.com/belgium/namur-province.shtml>

Province of Walloon Brabant. *Eupedia* [online]. © 2004-2014 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://www.eupedia.com/belgium/walloon-brabant-province.shtml>

Province of West Flanders. *Eupedia* [online]. © 2004-2014 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://www.eupedia.com/belgium/west-flanders-province.shtml>

The World Factbook. *Central Intelligence Agency* [online]. 11. 4. 2014 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/be.html>

Wallonia. *Wikipedia* [online]. 21.4.2014 [cit. 2014-05-07]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Wallonia>

Seznam tabulek

Tabulka 2.1 Atributy regionálních disparit polaritního charakteru

Tabulka 2.2 Atributy regionálních disparit charakteru výčtu možností

Tabulka 2.3 Základní členění disparit na 1. a 2. úrovni klasifikace

Tabulka 2.4 Celkový počet NUTS v EU

Tabulka 2.5 Počet NUTS v Belgii

Tabulka 2.6 Doporučené meze počtu obyvatel pro územní jednotky NUTS

Tabulka 3.1 Charakteristika Belgie

Tabulka 3.2 Charakteristika regionů

Tabulka 3.3 Vlámské provincie

Tabulka 3.3 Valonské provincie

Tabulka 4.1 HDP na obyvatele NUTS 2 Belgie

Seznam obrázků

Obr. 2.1 Negativní a pozitivní regionální disparity

Obr. 2.2 Členění horizontální perspektivy

Obr. 3.1 Vlajka Belgie

Obr. 3.2 Státní znak Belgie

Obr. 3.3 Mapa Belgie

Obr. 3.4 Administrativní členění Belgie

Seznam grafů

Graf 3.1 Počet obyvatel za NUTS II v Belgii v roce 2013

Graf 3.2 Rozloha NUTS 2 v Belgii v roce 2013

Graf 3.3 Zalidněnost jednotlivých provincií (2013)

Graf 3.4 Podíl NUTS 2 na rozloze Belgie v roce 2013 (%)

Graf 3.5 HDP/obyvatele jednotlivých regionů

Graf 4.1 Vývoj výkonnosti ekonomiky NUTS II v Belgii letech 2001, 2006 a 2011

Graf 4.2 Podíl regionů NUTS II na celkovém HDP Belgie v roce 2011

Graf 4.3: Míra nezaměstnanosti v regionech NUTS II mezi léty 2008 – 2013

Graf 4.4 Míra zaměstnanosti v NUTS II v letech 2008 – 2013

Graf 4.5 Podíl počtu obyvatel v % ve věku 0 až 14 let a 65 a více let za NUTS II za rok 2013

Graf 4.6 Disponibilní důchod v NUTS 2 v letech 2007 -2011

Graf 4.7 Vývoj přirozeného přírůstku v Belgii v letech 2004 - 2012

Seznam zkratek

GDP	Gross domestic product
HDP	Hrubý domácí produkt
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
PPS	Parita kupní síly
RD	Regionální disparity

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová (bakalářská) práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 9. května 2014

Rodovan Horka

Jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1 NUTS 2 v Belgii

Příloha č. 2 Úroveň produktivity práce v Evropě

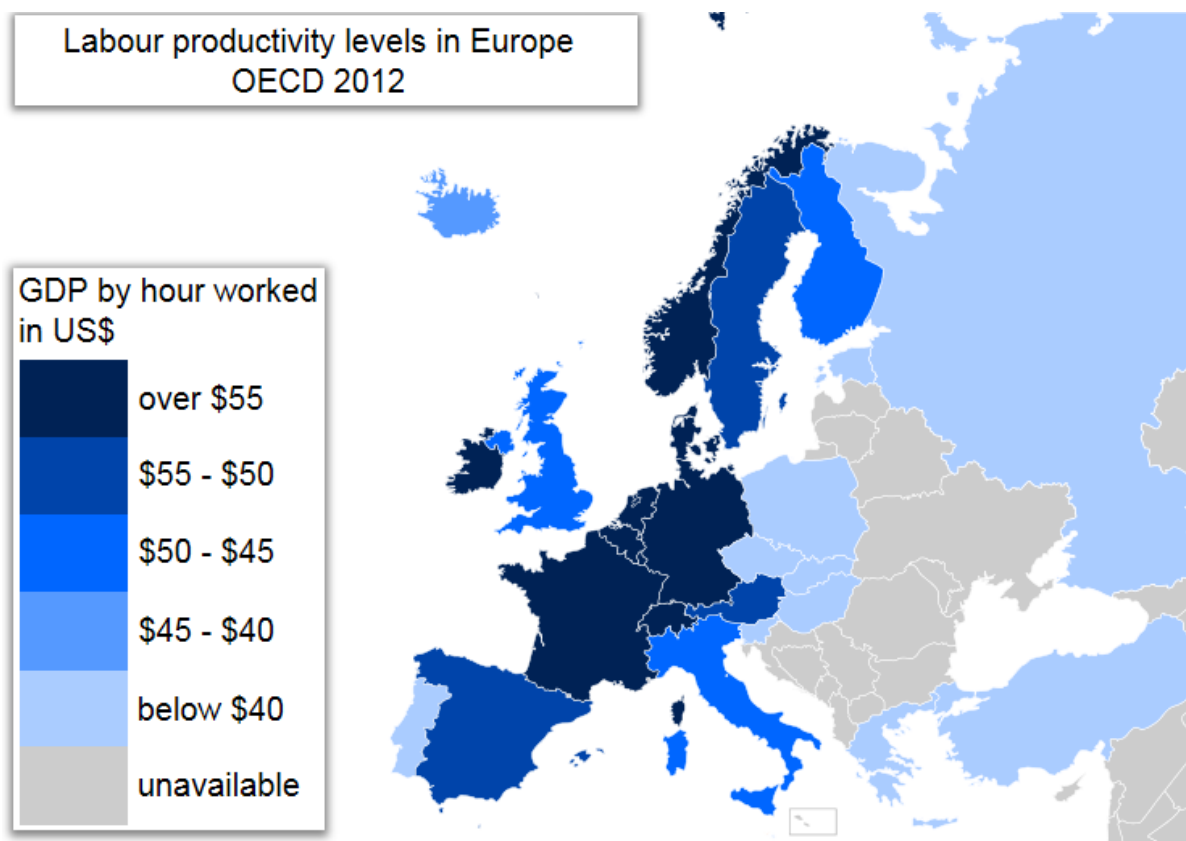
Příloha č. 3 Statistické údaje o Belgii

Příloha č.1 NUTS 2 Belgie

Zdroj: <http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/statmanuals/files/KS-RA-11-011-EN.pdf>

Příloha č. 2 Úroveň produktivity práce v Evropě

Zdroj: OECD,2012

Příloha č. 3 Statistické údaje o Belgii

GDP - per capita (PPP):	\$37,800 (2013) in the world - 32 position
GDP - composition, by sector of origin:	2013
agriculture:	0.8%
industry:	22.6%
services:	76.6%
Public debt:	102.4% of GDP (2013)
Inflation rate:	1.3% (2013)
Unemployment rate:	8.8% (2013)
Taxes and other revenues:	47.7% of GDP (2013) in the world - 15 position
Health expenditures:	10.6% of GDP (2011)
Education expenditures:	6.6% of GDP (2010)
Urban population:	97% of total population (2010)
Migrant(s):	1.22 migrant(s)/1,000 population (2014)

Source : The World Factbook 2014, vlastní zpracování